

สภาพทั่วไปและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้รับการสถาปนาขึ้นภายหลังจากที่คณะราษฎร ได้ทำการปฏิวัติ เมื่อ พ.ศ. 2475 แต่ตลอดระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา ระบอบประชาธิปไตยที่นำมาใช้เป็นรูปแบบการปกครองของไทยนั้น ไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการปกครองที่ประเทศไทยนำมาใช้นี้เป็นรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งให้ความสำคัญกับรัฐสภาว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญที่สุดที่ประชาชนจะฝากความหวังไว้ แต่ทั้งนี้โดยข้อเท็จจริง ความหวังที่ประชาชนฝากไว้กับรัฐสภาก็ได้รับการสนองตอบเป็นเพียงบางกลุ่มหรือบางชุมชนเท่านั้น ซึ่งมีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจหรือมีอำนาจต่อรอง แต่หากกลุ่มหรือชุมชนใดขาดความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจหรือขาดอำนาจต่อรองแล้ว ก็จะไม่ได้รับการสนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนตน ซึ่งเห็นได้อย่างเด่นชัดมากจากกรณีความยากจนและการขาดโอกาสของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) แม้ว่าภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ในสังคมไทยประการหนึ่งที่สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน คือการมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (จนถึงปัจจุบันมีการเลือกตั้งทั่วไปมาแล้วรวม 17 ครั้ง) ซึ่งนับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ครั้งแรกที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้ผู้นำท้องถิ่นจากจังหวัดต่าง ๆ สามารถเข้ามามีบทบาทร่วมตัดสินใจปัญหาของประเทศ และท้องถิ่นโดยมีเวทีระดับชาติคือสภาผู้แทนราษฎรเป็นสถานที่ที่สร้างอำนาจต่อรอง หรือทำการแข่งขันทางการเมืองกับกลุ่มผู้นำส่วนกลางหรือรัฐบาลได้ นับตั้งแต่นั้นมาศูนย์กลางการต่อสู้ทางการเมืองในกรุงเทพฯ ไม่ใช่ว่าสภาพสะท้อนของการเมืองเฉพาะภายในกลุ่มผู้นำในส่วนกลางอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์นิพนธ์จำนวนมากมักให้ความสำคัญประวัติศาสตร์การเมืองไทยหลัง พ.ศ. 2475 โดยเฉพาะในช่วง 15 ปี แรกของระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นช่วงที่ถือกันว่าเป็นยุคของคณะราษฎรนั้น เป็นเพียงเรื่องของความขัดแย้ง และการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างคณะราษฎรกับกลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" และภายในคณะราษฎรโดยเฉพาะระหว่าง ฝ่าย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้นำกลุ่มทหารบกกับฝ่าย นายปรีดี พนมยงค์ ผู้นำกลุ่มพลเรือน ซึ่งทั้งคณะราษฎร กลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" แม้จะเป็นกลุ่มการเมืองที่มีแนวคิดและผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมากก็ตาม แต่กลุ่มเหล่านี้ล้วนมีภูมิหลัง

ที่จัดได้ว่าเป็นกลุ่มการเมืองในส่วนกลาง กลุ่มผู้นำส่วนกลางหรือกรุงเทพฯ จะมีกรอบแนวความคิดใหญ่อันหนึ่งที่ครอบคลุมอยู่คล้ายคลึงกัน คือมีแนวความคิดในเรื่องการวางนโยบายพัฒนาประเทศที่เน้นหนักอยู่ที่การพัฒนากองทัพ และให้ความสำคัญกับการทำนุบำรุงในเขตเมืองหลวงเป็นหลัก ผลสะท้อนที่เห็นได้ชัดคือ ไม่ว่ารัฐบาลของคณะราษฎรหรือของกลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" ที่ขึ้นมามีอำนาจ ต่างก็มีแนวนโยบายพัฒนาประเทศไปในทิศทางนี้เสมอ โดยดูได้จากงบประมาณแผ่นดินประจำปีของแต่ละรัฐบาล ทั้งนี้ก็เพราะเรื่องสำคัญที่กลุ่มผู้นำส่วนกลางขัดแย้งและต่อสู้กันในการเมืองนั้น มีข้ออยู่ที่เรื่องหลักการหรือแนวทางการวางนโยบายการพัฒนาประเทศ แต่ดูเหมือนว่าจะอยู่ที่ปัญหาการจัดวางกติกาทางการเมืองใหม่ ซึ่งวนเวียนอยู่ในเรื่องหลักการของประชาธิปไตยหรือปัญหาเผด็จการทหารเสียมากกว่า

จึงเห็นได้ว่าภายใต้การเน้นแต่เพียงการเมืองภายในกลุ่มผู้นำส่วนกลางนั้น ไม่อาจฉายาให้เห็นภาพการเมืองในวงที่กว้างขึ้นโดยเฉพาะระหว่างกลุ่มผู้นำท้องถิ่นกับกลุ่มผู้นำส่วนกลาง หรืออีกนัยหนึ่งคือบริบทการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีปฏิริยาต่อต้านหรือคัดค้านแนวนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลกรุงเทพฯ โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำท้องถิ่น มีความพยายามกันอย่างมากในการที่จะชี้เป้าให้รัฐบาลส่วนกลางมองปัญหาพื้นฐานของชาตินั้นอยู่ที่เรื่องความล่าช้าหรือความด้อยพัฒนาของท้องถิ่น เป็นปัญหาสำคัญลำดับแรก จึงควรมุ่งให้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นรากฐานที่ดีแก่คุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในเขตท้องถิ่นห่างไกล แล้วพัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดในระดับโครงสร้าง คือมุ่งต่อการพัฒนาประเทศในรูปของรัฐสังคมนิยม โดยรัฐต้องกระจายทรัพยากรออกไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันหรืออย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนในทุกส่วนของประเทศมีโอกาสนำมาพัฒนาบนพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกัน อันจะช่วยทำให้ประชาชนทั่วทุกภาค มีคุณภาพและสามารถร่วมกันพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมให้เข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และมีความมั่นคงในท้ายที่สุด

แต่ข้อเสนอของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นดังกล่าว ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควร เพราะขาดอำนาจต่อรองและขาดความใกล้ชิดกับกลุ่มอำนาจส่วนกลาง ด้วยเหตุนี้กลุ่มผู้นำท้องถิ่นต่างๆ จึงมีปฏิริยาต่อต้านแนวนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาลอย่างชัดเจน โดยได้พยายามทำการคัดค้านในสภาผู้แทนราษฎรอย่างแข็งขันต่อเนื่องตลอดมา ทั้งนี้เป็นที่เข้าใจว่า อิทธิพลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกทางการเมืองของผู้แทนราษฎรท้องถิ่นเหล่านี้ ก็คือ แรงผลักดันจากความรู้สึกท้องถิ่นนิยมที่รุนแรง อันเป็นผลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่ล่าช้า โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับความเจริญในเขตเมืองหลวง จากเหตุผลเหล่านี้ถ้าผู้แทนราษฎรท้องถิ่นของภูมิภาคใด สามารถรวมตัวกันได้อย่าง

เหนียวแน่นจะทำให้สามารถมีอำนาจต่อรองจากรัฐบาลมาก ผลที่ตามมาก็จะสามารถที่จะเสนอให้ทางรัฐบาลวางนโยบายและจัดสรรงบประมาณลงในพื้นที่ภาคนั้นได้

ปรากฏการณ์ที่เห็นได้เด่นชัดในระยะเวลาเกือบ 60 ปี ที่ผ่านมาก็คือผู้แทนราษฎรจากภาคใต้ มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น และเกือบทั้งหมดจะเป็นผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ถ้าพิจารณาอย่างภาพกว้างๆ ก็อาจกล่าวได้ว่าพรรคประชาธิปัตย์นั้นจะเป็นพรรคการเมืองของคนทางภาคใต้ ในขณะที่เดียวกันถ้ามองมาที่ภาคกลางแล้วจะเห็นว่า พรรคการเมืองที่คนทั่วไปมองว่าเป็นพรรคการเมืองตัวแทนของคนภาคกลางก็คือพรรคชาติไทย ซึ่งทั้งสองพรรคดังกล่าวนี้ ความเป็นมาคตินิยมค่อนข้างมากเห็นเด่นชัดและการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคเป็นไปในรูปที่มีเอกภาพเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งแน่นอนย่อมส่งผลให้กลุ่มผู้นำท้องถิ่น (ส.ส.) ทั้งของภาคกลางและภาคใต้ในสังกัดของพรรคชาติไทยและพรรคประชาธิปัตย์ มีอำนาจต่อรองกับผู้มีอำนาจในส่วนกลางค่อนข้างสูงและส่งผลให้รัฐบาลต้องวางนโยบายและจัดสรรงบประมาณให้ทั้งสองภาคดังกล่าวจำนวนมาก จึงทำให้สภาพความเป็นอยู่ทั้งในภูมิภาคภาคกลางและภูมิภาคภาคใต้ มีความเจริญค่อนข้างสูงใกล้เคียงกับความเจริญของกรุงเทพฯ ฯ

ขณะที่เดียวกันถ้ามองย้อนมายังกลุ่มผู้นำท้องถิ่นทางภาคเหนือ และกลุ่มผู้นำท้องถิ่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือกันบ้าง จะพบว่าในส่วนของภาคเหนือ การรวมกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นมีความเป็นเอกภาพอยู่บ้างแต่ไม่มากเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้นำท้องถิ่นหรือ ส.ส. ในภาคนั้น ในช่วงสมัยหนึ่งอาจนับเนื่องได้ว่าพรรคสามัคคีธรรมเป็นตัวแทนของภาคเหนือ เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคสามัคคีธรรมได้รับการเลือกตั้งถึง 29 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคเหนือที่มีทั้งสิ้น 69 คน¹ แต่การจะพัฒนาการรวมกลุ่มกันให้เป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นพรรคการเมืองตัวแทนของคนภาคเหนือ ก็มีอันสูญสิ้นไปเพราะหลังจากการเลือกตั้งเข้ามาสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียง 48 วัน ก็มีอันสิ้นสุดโดยมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งส่งผลให้พรรคสามัคคีธรรมต้องสลายและแปรสภาพไปรวมกับพรรคชาติไทย จากคุณลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นเอกภาพมีน้อยนี้เอง ทำให้อำนาจในการต่อรองกับผู้มีอำนาจหรือรัฐบาลมีน้อยไปด้วย ทำให้การได้รับการจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ ที่จะนำมาบริหารและพัฒนาพื้นที่ในเขตภาคเหนือจึงมีน้อย ทำให้มีสภาพการพัฒนาที่ล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับภาคใต้และภาคกลาง

¹ข้อมูลเลือกตั้ง 2535 (กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย).

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เน้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ซึ่งมีความเจริญล้ำหลังที่สุด ทั้ง 4 ภาค จากการศึกษาในประวัติศาสตร์การเมืองที่ผ่านมาในอดีตจะมองเห็นว่า ไม่มีพรรคการเมืองใดเลยที่เป็นพรรคการเมืองที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือตัวแทนของชาวอีสาน อาจจะมีพรรคการเมืองอยู่บ้างที่มีนโยบายที่ถูกมองว่าเป็นพรรคการเมืองที่เน้นการพัฒนาพื้นที่ภาคอีสาน นั่นคือพรรคกิจสังคมโดยเฉพาะนโยบายพรรคที่เน้นการผันเงินสู่ชนบทของ หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช นอกจากนั้นแล้วยังไม่มีพรรคการเมืองใดที่แสดงจุดยืนที่เด่นชัดว่ามองเห็นว่า เป็นพรรคการเมืองของชาวอีสาน (อาจจะพอบอกได้ว่าในปัจจุบันพรรคความหวังใหม่ค่อนข้างมีนโยบายที่เด่นชัดบ้างว่าจะ เป็นพรรคการเมืองตัวแทนของชาวอีสาน) ด้วยเหตุนี้ความเจริญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มองเห็นได้ในทุกวันนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นความเจริญที่กล่าวได้ว่าไม่ได้มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยตรงทั้งหมดแต่มีเพียงส่วนน้อย ส่วนใหญ่เป็นความเจริญที่ได้รับการพัฒนามาจากกลุ่มผู้มีอำนาจจากส่วนกลางที่เข้าสู่ทางการเมืองการบริหารประเทศโดยการปฏิบัติ เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งชาวอีสานทุกวันนี้ยังให้ความนิยมชมชอบอยู่ เพราะถือว่า เป็นผู้บุกเบิกและเสริมสร้างรากฐานความเจริญด้านต่าง ๆ ให้กับภาคอีสาน สาเหตุที่ทำให้มาถึงกล่าวว่าการพัฒนาความเจริญในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนผลักดันน้อยมากนั้น ก็เพราะเหตุว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคอีสานขาดการรวมกลุ่มที่เป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาคอีสานมี ส.ส. ถึง 128 คน แต่ไม่เคยมีพรรคการเมืองใดที่สามารถจะมี ส.ส. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพรรคได้ถึงร้อยละ 40 เลย ส่วนใหญ่แล้วจะกระจัดกระจายไป ไม่เกินพรรคละ 40 คน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าประวัติศาสตร์การเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมัยแรก ๆ เข้าสู่การเมืองโดย 2 วิธีการ คือกลุ่มที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือกับรัฐบาล กับกลุ่มที่มีปฏิกิริยาต่อต้านหรือคัดค้านรัฐบาล ทั้ง 2 กลุ่มนี้ต่างมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่องนับแต่ปี 2476 เป็นต้นมา โดยแต่ละกลุ่มต่างก็มี ส.ส. จำนวนหนึ่งซึ่งมีทั้งผู้ได้รับการเลือกตั้งเก่าและใหม่หมุนเวียนเข้ามาเสมอ²

²สุรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, "เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การต่อสู้ทางการเมืองของ ส.ส.อีสานยุคแรก (2476-2490)" ของสมาคมประวัติศาสตร์ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 16-18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533.

กลุ่มที่มีท่าทีหันมาให้การสนับสนุนรัฐบาลนั้น บุคคลในกลุ่มนี้มีคน 2 รุ่นด้วยกัน คือ รุ่นอาวุโสกลุ่มหนึ่ง คนรุ่นนี้เคยเป็นเจ้าเมืองเก่ามาก่อนและหรือเคยรับราชการระดับสูงในท้องถิ่น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ คนรุ่นนี้มักมาจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดี-ร่ำรวยหรือครอบครัวตระกูลเจ้าเมืองเก่าคนทั้ง 2 รุ่นนี้มีความคุ้นเคยกับบุคคลในรัฐบาลหรือคณะราษฎรอยู่บ้าง การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนี้มักไม่ค่อยผูกพันกับประชาชนในท้องถิ่นหรือในเขตเลือกตั้ง แต่มักจะมุ่งที่การแสวงหาอำนาจหรือขึ้นสู่ตำแหน่งสำคัญในกรุงเทพมหานครเสียมากกว่า ด้วยการเข้าหาหรือเกาะกลุ่มกับผู้นำส่วนกลางที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันหรือชอบพอกัน ท่าทีและแนวคิดทางการเมืองของกลุ่มนี้ มีลักษณะปราณีปรานอมสูงและค่อนข้างอนุรักษนิยม กลุ่มนี้จึงมักเข้ากันได้ดีกับตั้งกลุ่มทหารและหรือกลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนี้อาจเรียกรวม ๆ ว่าเป็นกลุ่ม "ปีกขวา" ของ ส.ส.อีสานก็ได้

บุคคลสำคัญในกลุ่มนี้มีมากในสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก (พ.ศ.2476-2480) ได้แก่ หลวงนาถนิติธาดา (ชัยภูมิ) พระยาสารคามคณาภิบาล (มหาสารคาม) นายทองม้วน อัดถากร(มหาสารคาม) หลวงวรนิติปรีชา (สกลนคร) และ นายเสียง ไชยกาล (อุบลราชธานี) ภายหลังจากเริ่มมีการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงในปี พ.ศ.2480 บุคคลในกลุ่มนี้ลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอาวุโสแทบไม่ได้รับการเลือกตั้งเลย คงเหลือแต่คนรุ่นใหม่เป็นผู้สืบทอดของกระแสนี้ โดยมี นายเสียง ไชยกาล เป็นตัวยืนและมีผู้ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนเข้ามาในสภาฯ จำนวนหนึ่ง ในปี พ.ศ.2480 ได้แก่ นายโรสวัณ สุภะธีระ(ขอนแก่น) นายเลื่อน พงษ์โรสภณ (นครราชสีมา) นายเอี่ยม สุภาพกุล(นครราชสีมา) นายทองดี ณ กาฬสินธุ์ (กาฬสินธุ์) ในปี พ.ศ. 2481 ได้แก่ นายโรสวัณ สุภะธีระ นายเอี่ยม สุภาพกุล นายทองม้วน อัดถากร นายทองดี ณ กาฬสินธุ์ และปี พ.ศ.2489 ได้แก่ นายเลื่อน พงษ์โรสภณ นายกว้าง ทองดี นายบุญช่วย อัดถากร เป็นต้น

แนวทางการต่อสู้ทางการเมืองของ ส.ส.อีสานกลุ่มนี้แทบไม่มีผลกระทบหรือสร้างผลสะท้อนต่อการเมืองในกรุงเทพมหานครแต่ประการใด เพราะกลุ่มนี้เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มีแนวคิดยอมรับการนำหรือการบริหารของกลุ่มผู้นำส่วนกลางอยู่ก่อนแล้ว การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนของกลุ่มนี้ มีแรงผลักดันมาจากความต้องการที่จะเข้ามาแสวงหาอำนาจในกรุงเทพฯ เพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ สิ่งที่กลุ่มนี้สนใจและเคลื่อนไหวในสภาฯ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดว่ามิใช่อยู่ที่การคัดค้านแผนนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาลกรุงเทพฯ และหรือต่อสู้กับกลุ่มผู้นำส่วนกลางเพื่อคนยากจนในท้องถิ่น หากแต่อยู่ที่การพยายามหาช่องทางเกาะกลุ่มกับผู้นำส่วนกลาง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจหรือการเข้าร่วมในรัฐบาล

ภายใต้ความพยายามดังกล่าว หลักคันที้ ส.ส. อีสานกลุ่มนี้หันมาให้การสนับสนุนรัฐบาล หรืออิงอยู่กับผู้นำส่วนกลาง บางคนก็ประสบความสำเร็จโดยสามารถขึ้นสู่อำนาจหรือได้ร่วมทำงานใน รัฐบาล เช่น หลวงนาถนิติธาดา ได้เป็นรัฐมนตรี (ลอย) ในสมัยรัฐบาล พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา (2478-2481) และบางคนก็ได้รับตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี เช่น หลวงวรนิติปรีชา (กระทรวง ยุติธรรม) นายทองดี ณ กาฬสินธุ์ (กระทรวงเศรษฐการ) และที่สำคัญคือเมื่อในระบบการเมืองเปิด รอกาสให้มีการแข่งขันทางการเมืองในระบบพรรคการเมือง ส.ส.อีสานกลุ่มนี้จะเคลื่อนไหวกลายเป็น ส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้นำส่วนกลาง โดย ส.ส.อีสานกลุ่มนี้หันไปเข้าร่วมกับกลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" ในนามพรรคประชาธิปไตย

กลุ่มที่มีปฏิกิริยาต่อต้านหรือคัดค้านรัฐบาลนั้น บุคคลในกลุ่มนี้เกือบทั้งหมดเป็นชนรุ่นหนุ่ม และ ส่วนมากมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน-ปานกลาง เคยรับราชการตำแหน่งระดับล่างในท้องถิ่นโดย เฉพาะเคยรับราชการเป็นครูมาก่อนมากที่สุด การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มนี้มีความผูกพันกับประชาชน ในท้องถิ่นและมักได้รับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง ชื่อเสียงและความโดดเด่นของกลุ่มนี้พัฒนาขึ้นมาจาก การต่อสู้ในหลักการและนโยบายอย่างจริงจัง จนทำให้ได้รับความนิยอย่างกว้างขวางจากประชาชนใน ท้องถิ่น และเป็นทีสนาจของกลุ่มผู้นำส่วนกลางในกรุงเทพฯ ทำที่และแนวคิดทางการเมืองของกลุ่มนี้ มี ลักษณะออกจะก้าวร้าวหรือรุนแรงและค่อนข้างทางสังคมนิยม อันมีความรู้สึกท้องถิ่นนิยมเป็นฐานรองรับอยู่ ทางโรคจรของกลุ่มนี้จึงมักเกิดการปะทะกับกลุ่มทหารบกและกลุ่มขุนนางเก่า "รอยะลิสต์" และก็ไม่แปลก ที่กลุ่มนี้ไปกันได้ด้วยดีกับปรีดี พนมยงค์ผู้นำทางการเมืองที่พยายามนำแนวความคิดทางการเมืองแบบ สังคมนิยมมาใช้ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนี้อาจเรียกรวม ๆ ว่าเป็นกลุ่ม "ปีกซ้าย" ของ ส.ส. อีสานก็ได้

แนวทางการเมืองต่อสู้ทางการเมืองของ ส.ส.อีสานกลุ่มนี้ ก่อให้เกิดผลกระทบหรือส่งผลสะท้อน ต่อการเมืองในกรุงเทพฯ อยู่ไม่น้อย เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มีแนวคิดไม่ยอมรับ การนำของกลุ่มผู้นำส่วนกลางอยู่ก่อนแล้ว การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรของกลุ่มนี้ ก็ด้วยถูก ผลักคันที้มาจากความรู้สึกท้องถิ่นนิยม ซึ่งก็คือแรงกดดันของความรู้สึกที่ว่าภาคอีสานถูกทอดทิ้งจากรัฐบาล และต้องการให้รัฐบาล หันมาให้ความสำคัญและพัฒนาภาคอีสาน โดยเฉพาะกับประชาชนในเขตชนบทซึ่ง แทบจะไม่ได้รับการบำรุงจากรัฐบาลเลย สิ่งทีกลุ่มนี้สนใจและเคลื่อนไหวอย่าง จริงจังในสภาฯ สะท้อน ให้เห็นชัดว่า มีาอยู่ทีความพยายามหาช่องทางเกาะกลุ่มกับกลุ่มผู้นำส่วนกลางเพื่อให้ได้มาซึ่งการเข้า ร่วมอำนาจในรัฐบาล หากแต่อยู่ที่ความพยายามเรียกร้องสิทธิอันพึงมีพึงได้ให้แก่ประชาชนภาคอีสานโดย เฉพาะในเขตชนบท ทำให้ได้รับการเอาใจใส่หรือการบำรุง เช่นเดียวกับประชาชนในเขตเมืองหลวง

ด้วยการนำเอาปัญหาความล่าช้าของภาคอีสานในด้านต่างๆมาให้รัฐบาลได้รับรู้ และต้องการผลักดันให้ รัฐบาลหันมาสนใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างอันสำคัญของ 2 แนวทางนี้ อยู่ตรงที่ในขณะที่แนวทางแรกไม่ สนใจว่าระบอบการเมืองในกรุงเทพฯ จะเป็นระบอบเผด็จการทหารหรือไม่ หรือคือไม่ต่อต้านรัฐบาล ทหารนั่นเอง แต่แนวทางที่สองกลับมีความรู้สึกไวและต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหารอย่างเข้มแข็งเพราะ ระบอบเผด็จการทหารนั้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อการต่อสู้ทางการเมืองของแนวนี้ ซึ่งต้องการแข่งขันใน ระบบพรรคการเมือง (ประชาธิปไตย) ภายหลังกฎบัตร 2490 แนวทางแรกจึงไม่ถูกทำลายไปและ บางส่วนก็สามารถขึ้นสู่อำนาจภายใต้การให้ความสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการทหาร ในนามพรรคประชาชน นานาชาติ นายเลียง ไชยกาล ส่วนแนวทางที่สองถูกทำลายไปอย่างถอนรากถอนโคน เนื่องจากการเคลื่อนไหวของแนวทางที่สองนั้นเปรียบเสมือนเป็นหนามยอกอกของการก่อระบอบเผด็จการทหาร ซึ่งไม่ต้องการ ให้เกิดความยุ่งยากในสภาฯ และไม่สนใจหรือไม่ให้ความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นใน เขตชนบทแต่อย่างใด จากประวัติศาสตร์การเมืองดังกล่าวนี้เอง ภายหลังก่อให้เกิดปัญหา ให้สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในภาคอีสานไม่สามารถที่จะรวมกลุ่มกันได้อย่างเหนียวแน่น เพื่อแสดงอำนาจกับรัฐบาล หรือผู้นำในส่วนกลาง ในการเรียกร้องและขอรับการสนับสนุนให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณมาพัฒนาพื้นที่ใน ภาคอีสานให้มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ทัดเทียมกับภาคอื่น ๆ ได้

นอกจากการที่ขาดความเป็นเอกภาพ ในการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของภาคอีสานแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคอีสานส่วนใหญ่ยังใช้กลยุทธ์ในการรวมกลุ่มกัน เองไปสนับสนุนผู้นำในส่วนกลางกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกด้วย โดยการผลักดันให้กลุ่มผู้นำในส่วนกลางขึ้นสู่อำนาจเพียงเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการเมืองที่ผู้นำเหล่านั้นจะจัดสรรให้ดังเช่นในอดีต ซึ่งมี ทั้งในรูปแบบผลประโยชน์ของตำแหน่งในคณะรัฐบาล เช่น ตำแหน่งรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี หรือ ผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน เป็นต้น จึงนำเสนอสมมติฐานว่า จากเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีความเจริญล่าช้ากว่าทุก ๆ ภาคในประเทศไทยทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

จากความล่าช้าในด้านความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อเปรียบเทียบกับความเจริญด้านต่าง ๆ ดังกล่าวกับภูมิภาคอื่นแล้วจะพบว่า มูลเหตุสำคัญที่เกิดสภาพเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขาดการรวมกลุ่มที่มีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาตั้งแต่ในอดีต ส่งผลให้อำนาจต่อรองของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องอ่อนแอลง เพราะแต่ละกลุ่มต่างมุ่งที่จะแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตัวเองและกลุ่ม มากกว่าที่จะมุ่งไปสู่การหาผลประโยชน์เพื่อชุมชนชาวอีสานอย่างแท้จริง การศึกษาวิจัยในเรื่องการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยดังนี้

1. เพื่อทราบถึงสภาพโดยทั่วไปและลักษณะการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อทราบถึงแนวโน้มในการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำกัดอยู่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนทั้งสิ้น 128 คน

ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ มีข้อจำกัดอยู่บ้างที่การเก็บข้อมูล เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็น การเก็บข้อมูลจาก ส.ส. ซึ่งเป็นชนชั้นนำ ที่มีเวลาน้อยในการตอบคำถามในแบบสอบถาม อีกทั้งการตอบคำถามในบางประเด็น ส.ส. ผู้ตอบอาจเบี่ยงเบนคำตอบเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง (self-defense) ทั้ง ๆ ที่ได้มีการออกแบบคำถามและการเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเบี่ยงเบนอยู่มากแล้ว เช่น 1. คำอาศัยความคุ้นเคยและความไว้วางใจของ ส.ส. เหล่านี้เป็นเวลานานปี และเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในประเด็นที่คาดว่าผู้ตอบอาจเบี่ยงเบนคำตอบ เป็นต้น แต่โดยสรุปแล้ว ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีจำนวนมาก และมีความสมบูรณ์ในระดับที่มั่นใจได้พอสมควร

กรอบทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ได้ใช้กรอบทฤษฎีและแนวความคิดสำคัญ 3 เรื่องเป็นแนวทางในการศึกษา คือ (1) อุดมการณ์ทางการเมือง (2) กลุ่ม³ และผลประโยชน์ทางการเมือง และ (3) ภาวะผู้นำทางการเมือง โดยได้นำรายละเอียดของแนวความคิดเหล่านี้เสนอไว้แล้วในบทที่ 2

การนำแนวความคิดทางทฤษฎีทั้ง 3 มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ก็ด้วยการพิจารณาจากปรากฏการณ์และสภาพการณ์ในช่วง 60 ปีที่ผ่านมาว่า การรวมกลุ่มของ ส.ส.น่าจะเป็นผลมาจากความคล้ายคลึงกันของแนวความคิดและอุดมการณ์ จากผลประโยชน์ทางการเมืองและผลประโยชน์ของ ส.ส.เอง และจากภาวะผู้นำของผู้นำ ส.ส.เป็นสำคัญ

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

โดยอาศัยกรอบความคิดทางทฤษฎีข้างต้นเป็นหลักการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ พิจารณาได้ว่าการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นไปในลักษณะที่มีความเป็นเอกภาพน้อย โดยแบ่งเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย และภายในกลุ่มเองเกาะกันไม่เหนียวแน่นเพียงพอ ส่งผลให้อำนาจที่จะต่อรองกับรัฐบาลหรือกลุ่มการเมืองในส่วนกลางมีน้อย ส่งผลต่อการที่จะสร้างพลังผลักดันเอางบประมาณมาพัฒนาภาคของตน และส่งผลต่อความเจริญทางทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จึงได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้ คือ

"อุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์ และภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการรวมกลุ่มของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"

³ไมตรี อินทสุต. "'กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง' ความหมายและแนวทางการศึกษา," รัฐศาสตร์นิเทศ (13 มิถุนายน 2521) : 74.

วิธีการศึกษา

แบบของการวิจัย

แบบการศึกษาเรื่องนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยใช้ข้อมูลหลักจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เสริมในบางประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือทำชิ้นการวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรวิจัย

ประชากรวิจัยในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 จำนวน 128 คน อย่างไรก็ตาม ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่องนี้สามารถเก็บข้อมูลอย่างสมบูรณ์ได้ 107 คน คิดเป็นจำนวน 83.6 ของประชากรวิจัยทั้งหมด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จากกรอบความคิดทางทฤษฎีเรื่องการรวมกลุ่ม ยุทธการทางการเมือง และผลประโยชน์ของ ส.ส.ที่ใช้ในการวิจัยและสมมุติฐานในการศึกษาเรื่องนี้ สามารถระบุตัวแปรออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่เป็นสาเหตุหรือมีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มของ ส.ส. ทั้งโดยตรงและอ้อม ได้แก่ ภูมิหลังของ ส.ส. (เช่น อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ อาชีพก่อนเป็น ส.ส. ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ประจำ สถานที่เกิด และสภาพการเปลี่ยนแปลงสังคมพรรคการเมือง) ยุทธการทางการเมือง ผลประโยชน์ และภาวะผู้นำของ ส.ส.

ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่เป็นผลหรือตัวแปรที่ผันแปรตามตัวแปรอิสระ อันเป็นเป้าหมายของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ การรวมกลุ่มของ ส.ส.อีสาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบไลเคิร์ต (Likert's type) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยแยกคำถามออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของ ส.ส.

ส่วนที่สอง เป็นคำถามเพื่อวัดแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์ และภาวะผู้นำและการยอมรับของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้ผู้ตอบให้คำตอบลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยโดยสิ้นเชิง เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ เห็นด้วยกลาง ๆ ไม่เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยโดยสิ้นเชิง โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ เห็นด้วยโดยสิ้นเชิง เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ เห็นด้วยกลาง ๆ ไม่เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยโดยสิ้นเชิง มีคะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ได้ค้นแบบสอบถามไปทดสอบหาความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) ก่อนนำออกใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้

การหาความตรง (validity) เมื่อสร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างทางทฤษฎีแล้ว ได้นำไปปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้รู้ในเรื่องนี้ เช่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คุ้นเคยและสนใจในเรื่องดังกล่าว และได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (structure and content validity) ยิ่งขึ้น

การหาความเที่ยง (reliability) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาแล้วไปทดสอบเบื้องต้น (pre-test) กับอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบดูว่าแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นมานั้นมีอำนาจจำแนก (discriminative power) หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ทั้งหมดได้เริ่มกระทำในเดือนมกราคม 2536 เป็นต้น ณ กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือของผู้วิจัย ทำให้ได้รับความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ได้ดี ทำให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 107 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นการศึกษาพิจารณาคะแนนความถี่เกี่ยวกับสภาพภูมิหลังของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เข้ารับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เช่น อายุ การศึกษา รายได้ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อพิจารณาสภาพการทั่วไพบที่เกี่ยวกับ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในบางส่วนได้นำไปเปรียบเทียบกับ ส.ส.ทั้งหมดเพื่อทำให้สภาพของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเด่นชัดยิ่งขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและความคิดเห็นของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์และภาวะผู้นำของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรตามของการวิจัยอีกกลุ่มหนึ่ง ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการรวมกลุ่มของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามนัยทางทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว

ส่วนที่สาม เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ที่ระบุในส่วนที่หนึ่งและส่วนที่สอง กับตัวแปรตาม คือสภาพการรวมกลุ่มของ ส.ส.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

1. การนำเสนอข้อมูลทั่วไปของประชากรวิจัย ใช้สถิติค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต (average or mean)
2. การหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองว่ามีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเป็นอิสระต่อกันจะใช้การทดสอบแบบไคสแควร์ (chi-square technique) และหาค่าแกมมา (gamma) เพื่อดูว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวขึ้นไปว่า จะสามารถบอกทิศทางของความสัมพันธ์ได้ว่าไปในทางบวกหรือลบ (positive or negative association)

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ศัพท์สำคัญที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้มีอยู่หลายคำ คือ อุดมการณ์ทางการเมือง นโยบายทางการเมือง การรวมกลุ่ม ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ และภาวะผู้นำ ซึ่งมีความหมายโดยย่อต่อไปนี้

อุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึงระบบความเชื่อทั้งในเชิงปทัสฐานและเชิงประจักษ์เกี่ยวกับธรรมชาติและเป้าหมายของมนุษย์และสังคม ซึ่งมุ่งที่จะอธิบายและตัดสินเงื่อนไขของมนุษย์และเพื่อที่จะชี้แนะให้เกิดการสร้างสรรค์หรือสงวนไว้ซึ่งระบบการเมืองที่ปรารถนา

นโยบายของพรรคการเมือง หมายถึงจุดยืนหรือแนวทางที่พรรคการเมืองต่างๆ แสดงออกมาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างไร

การรวมกลุ่ม หมายถึงการมารวมกันทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในลักษณะที่เหนียวแน่น เป็นพวกเดียวกัน และยอมรับในมติที่กลุ่มกำหนดออกมาในกิจกรรมทางการเมือง

ผลประโยชน์ หมายถึงสิ่งอันพึงประสงค์ สิ่งที่ได้รับ สิ่งที่ได้จะได้รับเป็นผลตอบแทนที่ได้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป ซึ่งมีทั้งผลประโยชน์ในรูปของอำนาจ ทรัพย์สิน สถานภาพทางสังคม

ความสัมพันธ์ หมายถึงความเกี่ยวข้องกัน การส่งผลถึงกันและกัน

ภาวะผู้นำ หมายถึงบารมีหรือการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามในอันที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์ทางการเมืองร่วมกัน หรืออิทธิพลที่บุคคลหนึ่งมีเหนือบุคคลอื่น และอิทธิพลนี้เป็นที่รับรู้และยอมรับในกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ทั้งทางวิชาการและปฏิบัติการในหลายประการคือ

1. ทำให้ทราบสภาพทั่วไปและลักษณะของการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ทำให้ทราบแนวโน้มการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภายภาคหน้า

4. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาและส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดีและมีคุณภาพ

การนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนแรก คือใน บทที่ 1 ที่ผ่านมา กล่าวถึงสภาพและความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ข้อจำกัดในการศึกษา สมมุติฐาน วิธีศึกษา และนิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้

ส่วนที่สอง เสนอแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ได้แก่ เรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล และผลประโยชน์ทางการเมือง ว่ามีลักษณะที่สำคัญอย่างไรและมีอิทธิพลหรือมีผลต่อการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างไร นอกจากนี้ยังกล่าวถึงทฤษฎีภาวะผู้นำและการยอมรับภาวะผู้นำ ซึ่งจะ เป็นตัวแปรที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย

ส่วนที่สาม เสนอสภาพทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจผลการวิจัยเรื่องนี้ได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่สี่ ในบทที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้กรอบความคิดทางทฤษฎีในส่วนที่ 2 เป็นหลัก ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ภาพรวมของการรวมกลุ่ม อุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์ทางการเมือง ภาวะผู้นำทางการเมือง และความผันแปรของปัจจัยด้านภูมิหลังของ ส.ส.ที่มีต่อปัจจัยเหล่านี้ และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้ในหลายแง่มุม.